

MŁODZIEŻOWY SEJMIK
WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

PROGRAM NA RZECZ MŁODZIEŻY Z WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Program powstał w wyniku prac Młodzieżowego Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego w ramach projektu Warmińsko-Mazurskiego Funduszu Inicjatyw Młodzieżowych we współpracy ze Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Spółdzielczości i Przedsiębiorczości Lokalnej „WAMA – COOP”.

 WAMACOOP®
STOWARZYSZENIE

Postulaty przygotował:

Zespół w składzie: Adam Ankiewicz, Jan Augustyniak, Natalia Brzozowska, Paweł Deka, Bartosz Kocięcki, Kornelia Krazuże, Daria Krystofik, Jakub Kulwicki, Oskar Miąskowski, Kinga Obolewicz, Aleksandra Przepiórska, Natalia Świątkowska, Kacper Zamyślewski, Konrad Zacharski, oraz Młodzieżowy Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Redakcja merytoryczna:

Agnieszka Karłowicz

Skład i projekt graficzny:

Amelia Rudek

Ilustracje:

freepik.com

Szkoleniowiec, prowadzący warsztaty w ramach, których powstały postulaty:

Karol Paszkowski

Partnerem, koordynującym działania jest:

Stowarzyszenie WAMA-COOP

Projekt sfinansowany przez:

Stowarzyszenia ESWIP i Braniewski Instytutu Rozwoju w ramach projektu „Warmińsko-Mazurski Fundusz Inicjatyw Młodzieżowych” finansowany przez Narodowy Instytut Wolności w ramach Funduszu Młodzieżowego.

Tytuł projektu:

“Program na Rzecz Młodzieży z Województwa Warmińsko-Mazurskiego”

Z ramienia MSWWM pracę koordynował:

Konrad Zacharski

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne	3
Cel programu	4
CZĘŚĆ I ZDEFINIOWANE PROBLEMY	6
Brak lub niewystarczające wsparcie inicjatyw młodzieżowych	8
Zły stan psychiczny młodzieży	12
Migracje młodzieży	15
Wykluczenie transportowe	19
CZĘŚĆ II REKOMENDACJE	23
Diagnoza	37
Źródła	39
Zakończenie	41

■ SŁOWA WSTĘPU

Stojąc u progu dorosłości, dostrzegamy, że świat wokół nas jest nieprzewidywalny, a zmiany następują szybciej, niż jesteśmy w stanie za nimi nadążyć. Każdego dnia słyszymy o dynamicznym rozwoju technologii, zmianach klimatycznych, globalnych wyzwaniach gospodarczych i rosnącej konkurencji na rynku pracy. Zastanawiamy się, jakie umiejętności będą nam potrzebne, aby odnaleźć się w przyszłości i jakie zawody będą miały sens za kilka, kilkanaście lat? Dla wielu z nas to, co przyniesie przyszłość, jest jednocześnie intrygujące i pełne niepokoju.

Wiemy, że nasz głos jest jednym z wielu, ale liczymy na to, że dorosłe pokolenie – ci, którzy dzisiaj podejmują decyzje kształtujące nasze środowisko, edukację, rynek pracy i przyszłość – wezmą pod uwagę nasze potrzeby i obawy. Przyszłość, którą budują teraz, to nasza codzienność za kilka lat, dlatego istotne jest dla nas nie tylko, co się zmienia, ale jak się to dzieje i czy możemy aktywnie uczestniczyć w tych procesach. Chcemy, aby nasze środowisko lokalne i decyzje, które zapadają, dawały nam możliwość rozwoju i wspierały nas w przygotowaniu do niepewnej przyszłości.

Dlatego pragniemy być partnerami w rozmowie o tym, jak powinna wyglądać edukacja, rynek pracy, dostęp do zdrowia psychicznego i transportu, czy miejsca, gdzie możemy się spotykać i rozwijać. Naszym celem jest współpraca – by każdy młody człowiek wkraczający w dorosłość miał szansę na samodzielne, wartościowe życie w społeczności, którą wspólnie z dorosłymi tworzymy.

*-Młodzieżowy Sejmik Województwa Warmińsko
Mazurskiego*

■ CEL PROGRAMU

Program na rzecz Młodzieży z Województwa Warmińsko-Mazurskiego skierowany jest na wzmacnianie dialogu między młodzieżą a osobami dorosłymi oraz na integrację społeczności lokalnych, a jego realizacja pozwoli młodzieży na budowanie silnych podstaw do rozwoju zawodowego i osobistego. Ma na celu zaspokojenie kluczowych potrzeb młodych ludzi z różnych środowisk (wiejskiego, powiatowego i miejskiego) poprzez rozwój zasobów, poprawę jakości życia oraz stworzenie wsparcia dla inicjatyw młodzieżowych.

Program stawia sobie za priorytet zwiększenie dostępności infrastruktury, ofert edukacyjnych i kulturalnych, poprawę zdrowia psychicznego młodzieży, wzmocnienie komunikacji z władzami oraz zwrócenie uwagi na skutki wykluczenia transportowego.

Problemy zostały zdefiniowane przez radnych i radne Młodzieżowego Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego podczas serii spotkań w okresie od 01.09 do 31.10.2024. Wynikają też ze spostrzeżeń, doświadczeń własnych, rozmów i spotkań z młodzieżą mieszkającą na terenie nregionu. W części pierwszej problemy przedstawione zostały z podziałem na przyczynyskutkząc drugą priorytety, cele szczegółowe oraz rekomendacje wraz z przykładami możliwych lub już funkcjonujących rozwiązań w innych częściach Polski.

ZDEFINIOWANE PROBLEMY

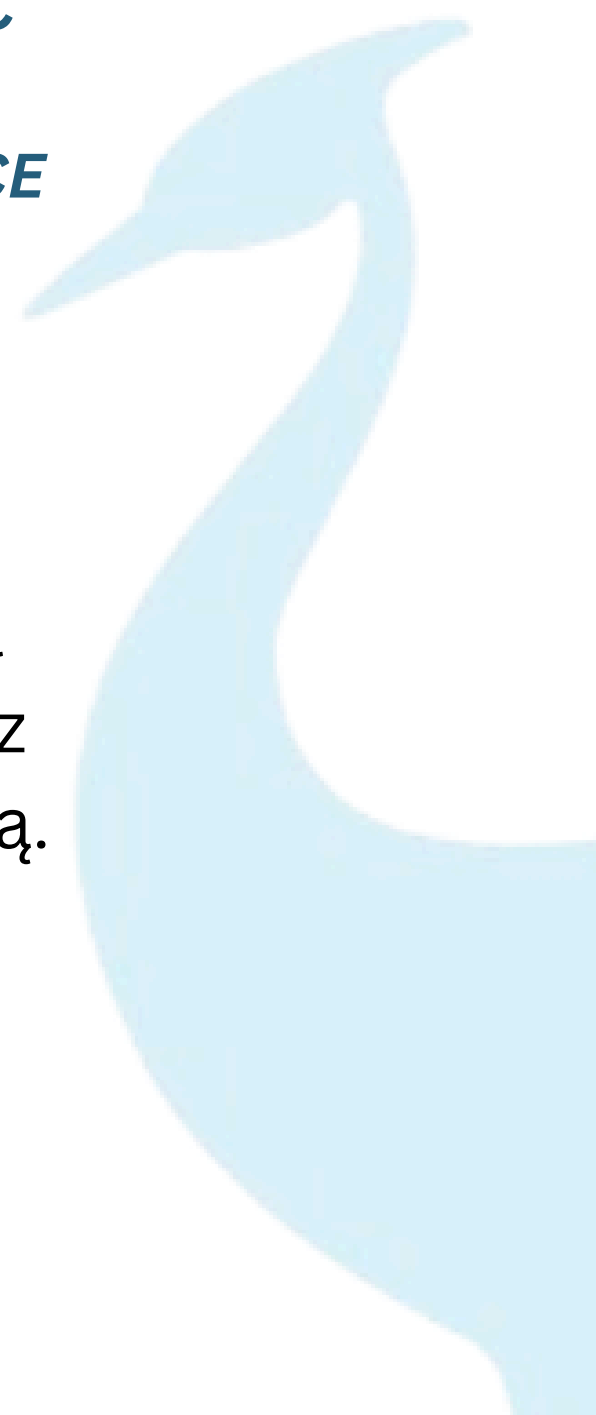
|| CZĘŚĆ I. ZDEFINIOWANE PROBLEMY

Województwo
warmińsko-
mazurskie stoi
przed wieloma
wyzwaniami,
które ograniczają
rozwój młodych
ludzi i sprzyjają
migracji.

**NALEŻY
OPRACOWAĆ
DZIAŁANIA
WSPIERAJĄCE
ROZWÓJ
MŁODZIEŻY**

Skuteczne ich zrozumienie jest
kluczowe, by opracować działania
wspierające rozwój młodzieży oraz
wzmacniające społeczność lokalną.

1 BRAK LUB NIEWYSTARCZAJĄCE WSPARCIE INICJATYW MŁODZIEŻOWYCH

BRAK LUB NIEWYSTARCZAJĄCE WSPARCIE INICJATYW MŁODZIEŻOWYCH

Brak lub niewystarczające wsparcie dla inicjatyw młodzieżowych w województwie warmińsko-mazurskim stanowi poważną barierę rozwoju społecznego i obywatelskiego młodych ludzi. Inicjatywy młodzieżowe nie tylko pozwalają młodym ludziom aktywnie angażować się w życie lokalnych społeczności, ale także wzmacniają ich kompetencje społeczne, kreatywność oraz poczucie wpływu na otoczenie. Niestety, zbyt często młodzież w regionie napotyka na trudności w realizacji własnych projektów z powodu braku finansowania, wsparcia dorosłych opiekunów lub odpowiednich przestrzeni do działań.

■ PRZYCZYNY

- 1. Brak świadomości młodzieży o dostępnych możliwościach działania.**
- 2. Brak opiekunów i liderów wspierających inicjatywy młodzieżowe**
- 3. Brak długoterminowych, stabilnych źródeł finansów.**
- 4. Brak odpowiedni przestrzeni i infrastruktury do realizacji działań młodzieżowych.**
- 5. Brak komunikacji międzypokoleniowej.**
- 6. Brak organizacji i instytucji działających na rzecz młodzieży.**
- 7. Brak niewystarczająca współpraca organizacji pozarządowych.**
- 8. Brak programów edukacyjnych promujących zaangażowanie społeczne młodzieży.**

■ SKUTKI

- 1. Stagnacja społeczna - Brak działań prowadzi do zamrożenia aktywności społecznych i obywatelskich w regionie.**
- 2. Spadek lokalnego patriotyzmu - brak zaangażowania młodych w lokalne sprawy prowadzi do osłabienia więzi z miejscem zamieszkania.**
- 3. Migracje młodzieży - wzrost liczby młodych osób wyjeżdżających do większych miast w poszukiwaniu lepszych perspektyw edukacyjnych i zawodowych.**
- 4. Pogorszenie zdrowia psychicznego - izolacja i brak aktywności prowadzą do stresu, depresji i innych wśród młodzieży.**
- 5. Zanik kreatywności - bez przestrzeni do realizowania swoich pasji traci zdolność do twórczego myślenia i innowacyjności.**
- 6. Niska aktywność młodzieży osłabia społeczne w regionie i społecznościach lokalnych.**
- 7. Brak integracji młodych ludzi w życie społeczne skutkuje ich izolacją i wykluczeniem.**

2 ZŁY STAN PSYCHICZNY MŁODZIEŻY

ZŁY STAN PSYCHICZNY MŁODZIEŻY

Rosnący problem pogarszającego się zdrowia psychicznego młodzieży w województwie warmińsko-mazurskim jest zjawiskiem nie tylko społecznym, ale i zdrowotnym, które wymaga pilnej interwencji. Młodzi ludzie zmagają się z wyzwaniami, takimi jak trudna sytuacja rodzinna, stres szkolny, presja społeczna oraz wpływ mediów społecznościowych, co oddziałuje na ich dobrostan psychiczny. Niestety, dostęp do profesjonalnej pomocy jest w regionie ograniczony, zarówno pod względem liczby specjalistów, jak i dostępności usług.

PRZYCZYNY

1. Trudne sytuacje rodzinne – Brak wsparcia emocjonalnego prowadzi do problemów psychicznych i społecznych młodych osób.
2. Izolacja społeczna poczucie osamotnienia, szczególnie wśród młodzieży.
3. Brak umiejętności zarządzania emocjami – niedostatek edukacji w zakresie zarządzania emocjami pogłębia problemy psychiczne młodzieży.
4. Stres związany z edukacją – wysokie wymagania szkolne .
5. Niewystarczający dostęp do specjalistów zdrowia psychicznego – brak dostępu do terapii i specjalistycznej pomocy pogłębia problemy.
6. Spadek motywacji – problemy emocjonalne prowadzą do zmniejszonej motywacji do nauki i pracy zawodowej.
7. Dezintegracja społeczna – Problemy z budowaniem relacji międzyludzkich prowadzą do izolacji i marginalizacji.
8. Wzrost przestępczości rówieśniczej – Presja społeczna prowadzi do większej liczby i wśród młodzieży.
9. Wysoka presja osiągnięć – Społeczna presja na sukces prowadzi do stresu, wśród młodych ludzi.
10. Brak zajęć rekreacyjnych – niedobór.

SKUTKI

1. Wzrost zaburzeń psychicznych, takich jak depresja i lęki.
2. Osłabienie relacji rówieśniczych i rodzinnych.
3. Zaburzenia odżywiania (anoreksja, bulimia).
4. Uzależnienia, w tym uzależnienie od substancji.
5. Izolacja społeczna i wycofanie z życia towarzyskiego.
6. Obniżona odporność i pogorszenie zdrowia fizycznego.
7. Samookaleczanie się oraz myśli i próby samobójcze.
8. Utrata zainteresowań i pasji
9. Wykluczenie społeczne i trudności w planowaniu przyszłości.
10. Zwiększona liczba hospitalizacji psychiatrycznych
11. Wzrost potrzeby interwencji psychologicznych i specjalistycznej pomocy.

3 MIGRACJE MŁODZIEŻY

MIGRACJE MŁODZIEŻY

Problem migracji młodzieży z województwa warmińsko-mazurskiego stanowi jedno z głównych wyzwań, z jakimi mierzy się region. Młodzi ludzie coraz częściej wyjeżdżają w poszukiwaniu lepszych perspektyw edukacyjnych, zawodowych i społecznych, przyciągani przez większe ośrodki miejskie i lepiej rozwinięte regiony kraju. Brak wystarczających możliwości zatrudnienia, niedostateczna infrastruktura edukacyjna oraz ograniczona oferta kulturalna i rekreacyjna powodują, że młodzież nie widzi możliwości realizacji swoich aspiracji w miejscu zamieszkania.

PRZYCZYNY

1. Brak perspektyw zawodowych oraz wysokie bezrobocie.
2. Upadek lokalnych przedsiębiorstw i niski rozwój gospodarczy.
3. Wykluczenie transportowe w gminach i powiatach.
4. Ograniczony dostęp do edukacji oraz brak możliwości rozwoju.
5. Niedobór wykwalifikowanej kadry nauczycielskiej i niska jakość edukacji.
6. Brak dostępu do specjalistycznej opieki medycznej.
7. Ograniczona oferta kulturalna i rozrywkowa.
8. Wykluczenie młodzieży z procesów decyzyjnych.
9. Brak rozwoju przemysłu oraz inwestycji przyciągających młodych.
10. wsparcie dla młodych przedsiębiorców.
11. Brak polityk wspierających zatrzymanie młodzieży w regionie.
12. Niedoinwestowanie szkolnictwa zawodowego i technicznego.
13. Brak systemów zachęcających do powrotu po studiach.

SKUTKI

1. Starzejące się społeczeństwo i brak równowagi demograficznej.
2. Pogłębiające się zubożenie regionu.
3. Zamykanie lokalnych szkół i instytucji kultury.
4. Wzrost ubóstwa i brak perspektyw dla młodych pokoleń.
5. Odptyw młodych talentów i brak innowacyjności.
6. Zanik życia społeczno-kulturalnego i rekreacyjnego.
7. Brak pracowników w sektorach usług i handlu.
8. Wzrost bezrobocia strukturalnego i ograniczone możliwości pracy.
9. Pogłębiająca się bieda i wykluczenie społeczne.
10. Ograniczenie przepływu wiedzy i pomysłów w społeczności lokalnej.
11. Pogarszająca się jakość usług publicznych, w tym opieki zdrowotnej.
12. Degradacja infrastruktury i opustoszenie miejscowości.
13. Wzrost nierówności społecznych w regionie.

4 WYKLUCZENIE KOMUNIKACYJNE

MIGRACJE MŁODZIEŻY

Wykluczenie transportowe w Polsce to poważny problem społeczny, który według ostatnich danych może dotyczyć nawet 14 milionów osób. Taki stan rzeczy prowadzi do istotnych barier dotycząc zwłaszcza młodzież, osoby starsze oraz osoby o niższych dochodach. UNICEF Polska podkreśla, że wykluczenie komunikacyjne narusza prawa dzieci i młodzieży, ograniczając ich dostęp do edukacji i zajęć pozalekcyjnych, a także przyczyniając się do pogorszenia zdrowia psychicznego przez wzmożone poczucie izolacji i osamotnienia.

Ze względu na charakter regionu województwa warmińsko-mazurskiego – rozległe obszary wiejskie, niską gęstość zaludnienia i rozproszenie miejscowości – dostęp do infrastruktury transportowej staje się istotnym czynnikiem wpływającym na szanse edukacyjne, zawodowe oraz rozwój społeczny młodych mieszkańców. Ograniczone połączenia autobusowe i kolejowe, brak rozbudowanej sieci transportu publicznego oraz trudności w dostępie do placówek edukacyjnych, miejsc pracy, instytucji kultury czy usług zdrowotnych przyczyniają się do marginalizacji i wykluczenia społecznego młodzieży z mniejszych miejscowości oraz terenów wiejskich.

■ PRZYCZYNY

- 1. Niewystraczająca infrastruktura transportowa i zróżnicowany dostęp do połączeń między obszarami wiejskimi a miejskimi.**
- 2. Brak dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Systemy transportu często nie są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, co ogranicza ich mobilność**
- 3. Niewłaściwe planowanie. Brak skoordynowanego planowania transportu publicznego, co prowadzi do nierównomiernego dostępu do usług.**

■ SKUTKI

1. Ograniczony dostęp do edukacji

Uczniowie z terenów wiejskich napotykać trudności w dostępie do wyższej specjalistycznej, co prowadzi do nierównych szans rozwojowych w porównaniu do młodzieży z miast. Związane z tym trudności to m.in. brak odpowiednich placówek edukacyjnych w pobliżu, co skutkuje koniecznością długich dojazdów, które mogą być nieosiągalne z powodu niedostatecznej infrastruktury transportowej (np. rzadkie połączenia komunikacyjne).

2. Utrudniony rozwój zawodowy

Osoby mieszkające na terenach wiejskich, bez dostępu do własnego środka transportu, napotykać na trudności w dojeździe do pracy, Ponadto, brakuje transportu publicznego w godzinach nocnych weekend, co pogarsza sytuację osób o nieregularnych godzinach pracy.

3. Izolacja społeczna

Ograniczony dostęp do transportu oraz brak odpowiednich rozkładów jazdy prowadzi do społecznej izolacji, szczególnie w małych miejscowościach, gdzie kontakty międzyludzkie są już z natury ograniczone. Skutkuje to poczuciem osamotnienia, które negatywnie wpływa na zdrowie psychiczne, zwiększając ryzyko wystąpienia problemów takich jak depresja czy stres.

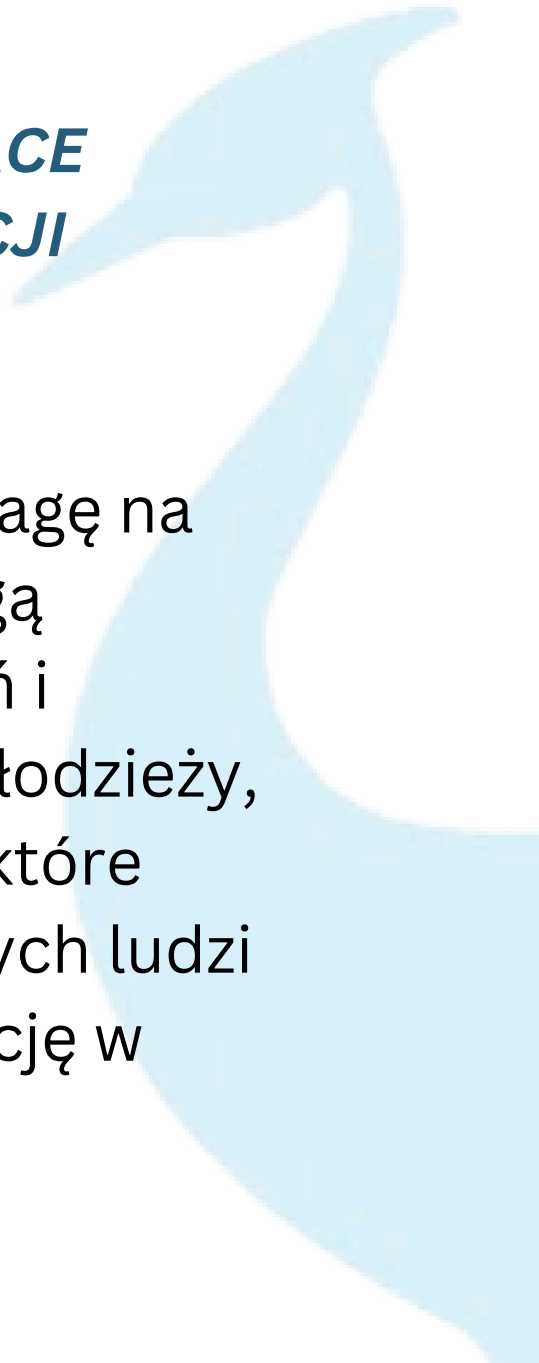
II REKOMENDACJE

I CZĘŚĆ II. REKOMENDACJE

Celem rekomendacji jest wskazanie praktycznych rozwiązań, które mogą poprawić sytuację młodych ludzi w obszarach edukacji, zdrowia psychicznego, mobilności, integracji społecznej oraz aktywności obywatelskiej. Zawarte w nich propozycje kierują uwagę na obszary wymagające interwencji, mogą umożliwić skuteczną realizację działań i przyczynić się do trwałego rozwoju młodzieży, wpływając na ich lepszą przyszłość. , które mogą realnie zmieniać sytuację młodych ludzi i wspierać ich aktywność oraz integrację w życiu społecznym i zawodowym.

***KIERUJEMY
UWAGĘ, NA
OBSZARY
WYMAGAJĄCE
INTERWENCJI***

ZWIĘKSZENIE WSPARCIA I PROMOCJI INICJATYW MŁODZIEŻOWYCH NA POZIOMIE LOKALNYM I REGIONALNYM.

- **Edukacja młodzieżowych liderów** – organizacja szkoleń i warsztatów, zwiększających kompetencje przywódcze, komunikacyjne i organizacyjne młodych liderów.
- **Edukacja i wsparcie doradcze** – cykliczne warsztaty i szkolenia rozwijające kompetencje organizacyjne, przywódcze oraz znajomość procedur samorządowych, które pomogą młodzieży skutecznie angażować się w życie społeczne i samorządowe.
- **Ułatwienie dostępu do infrastruktury** – zapewnienie darmowego dostępu do przestrzeni publicznych dla młodzieży realizującej inicjatywy społeczne.
- **Stworzenie mechanizmów dofinansowania inicjatyw młodzieżowych** – wprowadzenie specjalnych funduszy, które pozwolą młodzieży na realizację własnych projektów. Promowanie idei młodzieżowych budżetów partycypacyjnych w szkołach i samorządach, udostępnienie funduszy w ramach budżetu obywatelskiego i organizacji samorządowych na inicjatywy młodzieżowe.
- **Wsparcie w tworzeniu i promocja Rad Młodzieżowych** – umożliwienie młodym osobom działania na poziomie lokalnym poprzez stworzenie lokalnych rad młodzieżowych, które będą miały realny wpływ na decyzje dotyczące ich społeczności.
- **Lokalne budżety partycypacyjne** – np. w Gdyni młodzież może zgłaszać i głosować na projekty z budżetu obywatelskiego, który wspiera inicjatywy na rzecz młodzieży.
- **Fundusz Inicjatyw Młodzieżowych** – np. w Warszawie działają granty przeznaczone na rozwijanie inicjatyw młodzieżowych, które umożliwiają realizację projektów kulturalnych, sportowych i edukacyjnych.
- **Program "Aktywna Młodzież"** – oferujący dofinansowanie dla młodzieżowych projektów obywatelskich, co zwiększa ich poczucie sprawczości i wpływu na życie społeczności.

KORZYŚCI

Stwarzanie warunków do realizacji własnych projektów sprzyja budowaniu umiejętności leaderskich i przedsiębiorczości. Dodatkowo, promowanie tych inicjatyw wzmacnia zaangażowanie młodych ludzi w życie społeczne, sprzyja ich integracji w lokalnych społecznościach i poprawia współpracę z instytucjami publicznymi. Tego rodzaju wsparcie przyczynia się również do kształtowania aktywności obywatelskiej, wzmocnienia poczucia odpowiedzialności i przynależności do wspólnoty, a także stwarza przestrzeń dla młodych ludzi do angażowania się w istotne lokalne zmiany.

ZMNIĘSIENIE POZIOMU STRESU I IZOLACJI U MŁODZIEŻY ORAZ NABYWANIE UMIEJĘTNOŚCI ZARZĄDZANIA EMOCJAMI.

- **Programy profilaktyczne w szkołach** – rozwijanie programów edukacyjnych dotyczących zarządzania stresem, emocjami i presją społeczną.
- **Zwiększenie dostępności opieki psychologicznej** – tworzenie lokalnych punktów wsparcia psychologicznego dostępnych bezpłatnie dla młodzieży.
- **Rozwój infrastruktury wspierającej** – tworzenie zielonych stref relaksu w szkołach i miejscach publicznych dla młodzieży.
- **Promowanie zdrowych wzorców w mediach** – kampanie społeczne promujące autentyczne i zdrowe wzorce zachowań, w szczególności w mediach społecznościowych.
- **Zwiększenie ilości programów profilaktycznych** w szkołach oraz zajęć z zakresu zdrowia psychicznego, umiejętności radzenia sobie ze stresem i zarządzania emocjami.
- **Edukacja rodziców i nauczycieli** – szkolenia podnoszące świadomość dotyczącą zdrowia psychicznego młodzieży, organizowane we współpracy ze szkołami.
- **Program "Przyjazna Szkoła"** – np. w województwie śląskim, gdzie szkoły wdrażają zajęcia z zakresu zdrowia psychicznego, współpracując z psychologami i organizacjami pozarządowymi.
- **Dostęp do wsparcia psychologicznego online** – np. w Małopolsce działa platforma, na której młodzież może skorzystać z anonimowego wsparcia psychologicznego.
- **Zielone strefy relaksu** – np. w Warszawie niektóre szkoły zrealizowały projekty zielonych stref wewnątrz szkół, gdzie młodzi mogą spędzać czas w ciszy i naturze.

➤ KORZYŚCI

Poprawa zdrowia psychicznego młodych ludzi to mniejsze ryzyko wystąpienia depresji i lęków. Wzrost samoświadomości i umiejętność radzenia sobie z trudnymi emocjami pozwalają na lepsze funkcjonowanie w relacjach interpersonalnych, zarówno w szkole, jak i w życiu społecznym. Dodatkowo, nauka skutecznego zarządzania stresem sprzyja koncentracji, rozwiązywaniu problemów oraz poprawia zdolność podejmowania decyzji, co wpływa na sukcesy edukacyjne i zawodowe młodzieży.

ZWIĘKSZENIE LICZBY PRZESTRZENI DOSTĘPNYCH DLA MŁODZIEŻY, W KTÓRYCH MOGĄ REALIZOWAĆ SWOJE PASJE, ROZWIJAĆ ZAINTERESOWANIA I INTEGROWAĆ SIĘ.

- **Tworzenie centrów aktywności społecznej i obywatelskiej młodzieży** – centra, w których młodzież będzie mogła rozwijać swoje pasje, spotykać się i realizować projekty społeczne.
- **Wsparcie instytucji samorządowych** – zachęcanie bibliotek, domów kultury i organizacji lokalnych do otwartości na młodzież i współpracy z młodymi.
- **Pozyskiwanie środków na rozwój infrastruktury** – zdobywanie funduszy na tworzenie przestrzeni takich jak Pałace Młodzieży, klubów książki, pracowni i innych miejsc rozwoju zainteresowań.
- **Stworzenie systemu lokalnych mentorów** – utworzenie sieci mentorów, którzy będą wspierać młodzież w rozwijaniu ich zainteresowań poprzez spotkania indywidualne i grupowe.
- **Centra Aktywności Młodzieży** – np. we Wrocławiu młodzież ma dostęp do dedykowanych przestrzeni, w których mogą rozwijać zainteresowania w zakresie sztuki, sportu czy nauki.
- **Program "Aktywna Przestrzeń"** – w ramach którego młodzież ma możliwość korzystania z lokalnych instytucji jak biblioteki, domy kultury, świetlice, kluby do realizacji własnych działań.
- **Szkoły jako centra zainteresowań** – np. w Białymstoku realizowane są programy, w których młodzież zgłasza swoje potrzeby na zajęcia pozalekcyjne, a szkoły organizują zajęcia zgodne z ich zainteresowaniami.
- **Pałace Młodzieży** - np. w Olsztynie funkcjonuje Pałac Młodzieży, który jest przestrzenią gdzie młodzież może kształtować i rozwijać swoje pasje takie jak: taniec, śpiew, literatura, czy sport.

KORZYŚCI

Zwiększenie liczby przestrzeni dostępnych dla młodzieży, w których mogą rozwijać swoje pasje i integrować się, obejmuje szerokie korzyści zarówno na poziomie osobistym, jak i społecznym. Młodzież ma możliwość rozwoju osobistego i społecznego, co przekłada się na wzrost szans edukacyjnych i zawodowych. Dodatkowo, takie przestrzenie sprzyjają integracji społecznej i poczuciu przynależności, co jest kluczowe dla zdrowia psychicznego, zmniejszając poczucie izolacji i stresu. Wzrost aktywności obywatelskiej jest kolejnym efektem, gdy młodzi ludzie angażują się w działania społeczne i współpracują z lokalnymi instytucjami.

ROZBUDOWA OFERTY EDUKACYJNEJ I KULTURALNEJ SKIEROWANEJ DO MŁODYCH LUDZI W WOJEWÓDZTWIE.

- **Organizacja warsztatów rozwoju umiejętności przyszłości, rozwijających przedsiębiorczość, krytyczne myślenie i kreatywność.**
- **Wsparcie działalności kulturalnej młodzieży** – wspieranie kół zainteresowań, wolontariatu, klubów młodzieżowych, które będą angażować młodzież w działalność społeczno-kulturalną.
- **Promocja wydarzeń lokalnych** – organizacja wydarzeń, w których młodzi będą mogli się zaprezentować, np. wystawy, turnieje, wydarzenia integracyjne.
- **Budżet Obywatelski na projekty młodzieżowe** – zarezerwowanie części budżetu obywatelskiego na projekty zgłaszane i realizowane przez młodzież.
- **Tworzenie regularnych wydarzeń kulturalnych** – koncerty, wystawy, festiwale, gdzie młodzież może się zaangażować i rozwijać zainteresowania w zakresie sztuki i kultury.
- **Warsztaty Rozwoju Kompetencji** – np. w Katowicach młodzież ma dostęp do warsztatów z kreatywności, przedsiębiorczości, prowadzonych przez profesjonalnych mentorów.
- **Budżet Młodzieżowy** – np. w Gdańsku młodzież ma dostęp do specjalnego budżetu, w ramach którego mogą realizować swoje projekty społeczne i obywatelskie.
- **Festiwale i wydarzenia kulturalne dla młodzieży** – np. we Wrocławiu organizowany jest festiwal młodzieżowy, który skupia młodych artystów, aktywistów i sportowców, tworząc platformę do wymiany pomysłów i inspiracji.
- **Wydarzenia muzyczne** - np. w Nidzicy organizowany jest Rap Festiwal, skierowany do młodzieży, podczas którego wystąpią artyści, którzy są znani i popularni wśród młodzieży.
- **Centra Kultury** - Węgorzewskie Centrum Kultury posiada ofertę skierowaną do młodzieży, organizowane są zajęcia teatralne, taneczne, czy chór.

KORZYŚCI

Rozbudowa oferty edukacyjnej i kulturalnej skierowanej do młodzieży w województwie przynosi szereg korzyści. Zwiększa dostęp do różnorodnych form rozwoju, umożliwiając młodym ludziom uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych i społecznych. Taka oferta rozwija ich kompetencje, które są niezbędne zarówno w życiu zawodowym, jak i społecznym. Uczestnictwo w tych działaniach pomaga młodzieży w zdobywaniu nowych umiejętności, wzmacnia integrację społeczną oraz zwiększa aktywność obywatelską, co sprzyja ich wszechstronnemu rozwojowi.

POPRAWA DIALOGU ORAZ WSPÓŁPRACY MIĘDZY MŁODZIEŻĄ A WŁADZAMI LOKALNYMI, W CELU UWZGLĘDNIENIA GŁOSU MŁODZIEŻY W PODEJMOWANYCH DECYZJACH.

- **Promowanie Rad Młodzieżowych** – wspieranie powstawania rad młodzieżowych i ich działań jako platform autentycznego kontaktu z władzami.
  - **Tworzenie liderów i ambasadorów młodzieżowych** – wyłonienie liderów w społecznościach lokalnych, którzy będą reprezentować młodzież. Wybór opiekunów rad młodzieżowych przez młodzież, wprowadzenie mechanizmów umożliwiających młodym osobom wybór swoich przedstawicieli spośród dorosłych (np. nauczycieli, doradców), którzy będą pełnić funkcję rzecznika ich interesów, np. Rzeczników Praw Ucznia.
  - **Organizacja debat i spotkań młodzieży z dorosłymi** – regularne spotkania konsultacyjne, debaty oraz warsztaty integracyjne dla młodzieży i władz lokalnych.
  - **Ustanowienie forum dialogu między młodzieżą a dorosłymi** – regularne spotkania i debaty angażujące młodzież, dorosłych oraz przedstawicieli władz lokalnych. Promowanie otwartych konsultacji społecznych, organizowanie spotkań informacyjnych w szkołach, domach kultury lub online, pozwalających młodzieży bezpośrednio wypowiadać się na tematy lokalne.
- Przykłady Rozwiązań:
- **Młodzieżowe Rady Miast** – gdzie rady młodzieżowe współpracują z władzami miast, gmin i powiatów.
  - **Program "Ambasadorzy Młodzieży"** – np. w Krakowie, gdzie młodzi liderzy szkoleni są w zakresie komunikacji społecznej, aby lepiej reprezentować swoich rówieśników w kontaktach z dorosłymi.
  - **Warsztaty z przywództwa i kompetencji społecznych** – np. w Poznaniu regularnie organizowane są warsztaty dla młodych liderów, które uczą ich skutecznej komunikacji z władzami oraz współpracy z dorosłymi.

KORZYŚCI

Zwiększenie zaufania młodzieży do władz lokalnych oraz instytucji publicznych sprzyja budowaniu silniejszych relacji między młodymi ludźmi a samorządami. Wiąże się to z większym zaangażowaniem młodzieży w życie społeczne, co z kolei umożliwia aktywniejsze uczestnictwo w decyzjach dotyczących rozwoju lokalnych działań i projektów. Włączenie głosu młodzieży w procesy decyzyjne pozwala na lepsze zrozumienie potrzeb młodszych pokoleń, co może prowadzić do bardziej efektywnych i odpowiadających ich oczekiwaniom działań, a także wzmacnia poczucie współodpowiedzialności za rozwój regionu.

POPRAWA DOSTĘPNOŚCI TRANSPORTOWEJ.

- **Tworzenie międzygminnej współpracy transportowej:** Samorządy mogą działać wspólnie, by stworzyć zintegrowaną, międzygminną sieć transportową obejmującą również obszary wiejskie, wzorując się na istniejących już przykładach z innych regionów.
- **Modernizacja i rozbudowa linii transportowych:** Rozwój infrastruktury poprzez modernizację istniejących dróg oraz budowę nowych linii autobusowych i kolejowych, finansowany ze środków samorządowych lub funduszy unijnych, zwiększy dostępność transportu.
- **Dotacje i ulgi dla prywatnych przewoźników:** Władze lokalne mogą wspierać prywatnych przewoźników poprzez dotacje lub ulgi podatkowe, zachęcając ich do obsługi mniej opłacalnych, ale ważnych społecznie tras na terenach wiejskich.
- **Partnerstwa publiczno-prywatne:** Wspólne inwestycje z sektorem prywatnym mogą ułatwić rozwój infrastruktury i zapewnić elastyczność rozkładów jazdy.
- **Rozszerzenie rozkładów poza godziny szczytu** oraz w weekendy pomoże dostosować transport do potrzeb młodzieży i pracowników, a także zredukuje izolację społeczną.
- **Tworzenie dedykowanych połączeń szkolnych i studenckich** pozwoli lepiej wspierać młodzież w codziennych dojazdach do placówek edukacyjnych.
- **Zintegrowane bilety:** Wprowadzenie biletów, które umożliwiają korzystanie z różnych środków transportu publicznego na jednym bilecie, uprości planowanie podróży i obniży koszty dojazdów.
- **Aplikacje mobilne do planowania podróży:** Nowoczesne aplikacje informacyjne mogą ułatwić dostęp do rozkładów jazdy, zakup biletów online oraz rezerwację miejsc w czasie rzeczywistym, co znacząco wpłynie na wygodę użytkownika transportu publicznego.
- **Kampanie informacyjne i edukacyjne.**
- **Promocja transportu publicznego:** Edukowanie mieszkańców, szczególnie młodzieży, o dostępnych opcjach transportu, ich zaletach oraz znaczeniu korzystania z publicznych środków transportu może wpłynąć na wzrost popytu i zwiększyć świadomość korzyści płynących z poprawy mobilności w regionie.

➤ KORZYŚCI

Poprawa dostępności transportu publicznego przynosi wiele korzyści, takich jak lepszy dostęp do edukacji, pracy, usług zdrowotnych i kulturalnych, co zwiększa równość szans i integrację społeczną. Lepsza komunikacja publiczna zmniejsza izolację społeczną, wspiera zdrowie psychiczne i umożliwia uczestnictwo młodzieży w życiu społecznym. Nowoczesne systemy transportowe obniżają koszty podróży, sprzyjają rozwojowi lokalnych społeczności i przyciągają inwestycje, a także pozytywnie wpływają na środowisko poprzez zmniejszenie emisji spalin.

■ DIAGNOZA

Uważamy, że kluczowe dla planowania działań odpowiadających na rzeczywiste potrzeby młodych ludzi oraz dla projektowania programów, które będą dostosowane do prognozowanych zmian demograficznych i ekonomicznych przeprowadzenie szczegółowej diagnozy sytuacji młodzieży w Województwie Warmińsko-Mazurskim jest. W oparciu o szczegółowe badania terenowe, ankiety, wywiady oraz analizę danych publicznych, możliwe będzie zidentyfikowanie kluczowych potrzeb, wyzwań oraz szans dla młodzieży na Warmii i Mazurach. W diagnozie należy uwzględnić trendy demograficzne, które mogą mieć wpływ na edukację, rynek pracy, migrację młodych ludzi, a także szanse rozwoju zawodowego w regionie.

Analiza prognoz demograficznych i ekonomicznych pozwoli lepiej zrozumieć, jak obecne i przyszłe zmiany gospodarcze regionu będą oddziaływać na młode pokolenie, pomagając w planowaniu długofalowych działań, które będą adekwatne do dynamicznie zmieniającej się sytuacji.

■ DIAGNOZA

RAPORT Z DIAGNOZY MÓGŁBY STAĆ SIĘ PODSTAWĄ DO PRZEPROWADZENIA DEBATY PUBLICZNEJ

Raport "Młodzi na Warmii i Mazurach" – przeprowadzenie podobnej do tej realizowanej w innych województwach analizy, obejmującej sytuację w edukacji, rynku pracy, dostępności usług zdrowotnych i społecznych oraz w obszarze życia kulturalnego.

Mapa Potrzeb i Szans Młodzieży – np. podobne mapy są tworzone w województwie mazowieckim, identyfikujące lokalne problemy oraz zasoby, które mogą posłużyć rozwojowi młodych ludzi i zwiększeniu ich aktywności społecznej.

Analizy prognostyczne dla regionów o podobnych strukturach demograficznych – np. w województwie lubelskim regularnie prowadzone są analizy społeczno-gospodarcze, które wskazują na potrzeby i możliwości wsparcia młodzieży w odniesieniu do trendów migracyjnych i zmieniającego się rynku pracy.

ŹRÓDŁA

- [1] https://www.frse.org.pl/brepo/panel_repo_files/2024/01/23/ueo7n4/polityka-mlodziejowa-w-polsce-2023-2024-encykloped.pdf
- [2] <https://warmia.mazury.pl/polityka-spoleczna/aktualnosci/9148-zdrowie-psychiczne-dzieci-i-mlodziezy-w-regionie>
- [3] <https://www.gigroupholding.com/polska/insights/migracje-zarobkowe-polakow-2023/>
- [4] <https://www.igipz.pan.pl/atlas-malych-miast.html>
- [5] <https://unicef.pl/co-robimy/baza-wiedzy/raporty-unicef/wykluczenie-transportowe-dzieci-i-mlodziezy-raport-z-badan>

ZAKOŃCZENIE

ZAKOŃCZENIE

Wierzymy, że praca włożona w przygotowanie tego programu pomoże samorządowcom z całego regionu skuteczniej prowadzić politykę młodzieżową. Liczymy, że przyczyni się ona do lepszego zrozumienia potrzeb i wyzwań, z jakimi mierzy się młode pokolenie.

Program został utworzony dzięki:

MŁODZIEŻOWY SEJMIK
WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

WAMACOOP®
STOWARZYSZENIE

ESWIP

Elbląskie Centrum
Integracji Społecznej

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

BRANIEWSKI
INSTYTUT ROZWOJU

Warmińsko-Mazurski
**Fundusz Inicjatyw
Młodzieżowych**

MŁODZIEŻOWY SEJMIK
WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

